

Məktəblilərin “Beynəlxalq Kosmik Olimpiadası” (International Space Olympics)

İlk dəfə 2000-ci ildə Tel Əviv şəhərində keçirilmiş Beynəlxalq Kosmik Olimpiada dünyada kosmik sahə üzrə ən nüfuzlu məktəbli tədbirlərdən hesab olunur. Beynəlxalq Kosmik Olimpiada minlərlə gənci kosmosun geniş möcüzələrini kəşf etməyə ruhlandırır kosmik təhsil təşəbbüsüdür. Sərhədləri aşaraq kosmik maariflənmənin əhatəsini genişləndirməklə Olimpiada kosmosa maraq göstərən qlobal məktəbli icmasını inkişaf etdirir. Bu transformativ genişlənmə kosmosu anlamaq üçün kollektiv axtarışda mədəni mübadilə və əməkdaşlıq üçün platforma təmin edir.

Beynəlxalq Kosmik Olimpiadanın dörd seçim mərhələsi vardır. Birinci və ikinci mərhələlər hibrid olmaqla canlı məkanda və onlayn təqdim olunur. Üçüncü mərhələ regional müsabiqədir. Regional mərhələdən qaliblər dördüncü və final mərhələsi olan milli finala yüksəlirlər. Üçüncü və dördüncü mərhələlər məktəblilərin görüşüb digər komandaların kosmik elmi işlərini (layihələri) nəzərdən keçirdikləri platformadır.

Məktəbli olimpiada iştirakçıları yaş qruplarına bölünür. Birinci yaş qrupu 4-6-cı sinif şagirdlərindən, digər yaş qrupu isə 7-9-cu sinif şagirdlərindən ibarətdir. Hər yaş qrupu öz yaşına uyğun kosmik-elmi tapşırıqlar alır. Tapşırıqlar ingilis dilində təqdim edilir. Olimpiadanın milli mərhələsi 2024-cü ilin noyabrından 2025-ci ilin may ayına qədər davam edir.

Olimpiadanın başlanğıcında Beynəlxalq Kosmik Olimpiadanın təşkilat komitəsinin üzvləri tərəfindən (1) milli komandalara tədris verəcək fasilitator müəllimlərin təlimi (ToT) keçirilir. ToT-lərin məqsədi müxtəlif mərhələlər və proseslər haqqında Olimpiadanın fasilitator müəllimlərinə hərtərəfli məlumat verməkdir. ToT-lər bütün fasilitator müəllimlərin gözləntiləri və təlimatları aydın şəkildə başa düşməsinə təmin edir. (2) Məktəbli komanda üzvlərinin təlimi keçirilir, bu zaman müsabiqənin birinci mərhələsi üçün konkret tapşırıq komanda üzvlərinə təqdim edilir. Bu, məktəblilərə strategiya qurmağa və ilkin çətinliklərə hazırlaşmağa imkan verir.

Beynəlxalq Kosmik Olimpiada 3 əsas pedaqoji yanaşma (1) İdarəedilən Kəşf və Öyrənmə (GDL), (2) Problem Əsaslı Tədris (PBL), (3) Hesablama Təfəkkürü (CT) vasitəsilə məktəblilərin bacarıqlarını inkişaf etdirir. İdarəedilən Kəşf və Öyrənmə yanaşması vasitəsilə məktəblilər istiqamət və dəstək verən, həllər və əlaqələr kəşf etməyə təşviq edən fasilitator müəllimlər tərəfindən idarə olunur. Buna görə də Beynəlxalq Kosmik Olimpiada proqramında fasilitator müəllimlərin rolu kosmik mövzular haqqında biliklər vermək deyil, daha çox məktəblilərin özünü idarə edən öyrənmə prosesini asanlaşdırmaq və istiqamətləndirməkdir. Fasilitator müəllimlər tapşırıqlar vasitəsilə komandalara rəhbərlik edirlər, lakin onların əsas vəzifəsi məktəblilərə özünü tənzimləmə bacarıqlarını, effektiv komanda işi və birgə problemlərin həlli strategiyalarını inkişaf etdirməyə kömək etməkdir. Fasilitator müəllimlərdən kosmosla bağlı fənlərlə geniş tanışlıq tələb olunmur, çünki proqram məktəblinin müstəqil şəkildə araşdırma və bilik əldə etmə qabiliyyətini inkişaf etdirir. Əvəzində müəllimlər fasilitator kimi çıxış edir, komandalara dəstək, rəy və bələdçilik edir, maraq, tənqidi düşünmə və gələcək uğur üçün vacib olan STEAM bacarıqlarının inkişafını təşviq edən mühiti inkişaf etdirir.

İnteqrativ metoda əsaslanan Olimpiada mərhələlərini keçən məktəblilər 7 ay müddətində kosmosla əlaqədar olan kəşflər və texnologiyalar istiqamətində “Yaşıl dünya naminə həmrəylik”, “5-ci nəsil texnologiya inqilabı və kosmos”, “Süni intellekt”, “Qlobal süni intellekt”, “Kosmik innovasiyalar”, “Kosmos və cəmiyyət” mövzuları istiqamətində ümumbəşəri faydaları özündə ehtiva edən orijinal problemlərin həllərini tapmaqla bu istiqamətdə əvəzolunmaz praktiki təcrübə qazanırlar. Beynəlxalq Kosmik Olimpiadanın milli mərhələsinin qalib komandası 2025-ci ilin iyun ayında Olimpiadanın beynəlxalq final mərhələsində iştirak edəcəkdir.